

פרק ראשון - פגיעה מינית מהי?

פגיעה מינית יכולה להתרחש בצורת אונס או הטרדה מינית כאשר ההגדרה הרווחת היא כפייה של התנהגות מינית על אישה (או גבר) ללא הסכמה. במחקר של אביגל מור¹ היא מציינת כי בחוק הישראלי, אונס מוגדר כמעשה מיני בגופה של אישה בניגוד לרצונה וללא הסכמתה. לפי החוק, שימוש בכוח ואיומים לא הכרחיים לקיום הפגיעה המינית בכדי שזה ייחשב לאונס, הנפגעת לא חייבת להוכיח התנגדות או אי-הסכמה. החוק קובע שכל עוד לא ניתנה הסכמה ברורה ומפורשת יש לראות במעשה מיני זה כאונס לכל דבר.

מור מציינת שני סוגים של פגיעה מינית המופיעים בספרות המקצועית, כאשר הסוג הראשון זה הסוג המובהק יותר שבו אדם זר מופיע וכופה את עצמו על אישה ללא הסכמה. מור אף מציינת כי עצם העובדה שאדם זר מבצע את המעשה במקרים אלה זה מקל על החברה להגדיר את התנהגותו כחציית גבולות בלתי חוקית המנוגדת ללא כל צל של ספק לרצון הקורבן. הסוג השני לעומת זאת הוא פחות גלוי ובא במסווה של אדם מוכר הפוגע מינית במישהי שהוא מכיר או קרוב אליה.

בפגיעה מינית מסוג זה יש שילוב של לחץ פסיכולוגי לקיום יחסי מין עם שימוש אפשרי באיומים ואף כפייה פיזית. אך במקרה הזה, למרות שלא הייתה הסכמה לאקט המיני החברה מסרבת להתייחס לזה כאל אונס ומתמצת את זה כחוסר הבנה בין שני הצדדים. ניתן לומר כי פגיעה מינית היא כל פנייה בעלת אופי מיני אשר אינה רצויה. זוהי התנהגות מינית חד-צדדית אשר אין למוטרדת צד בדבר ורק הצד המטריד כופה את עצמו ללא הסכמה.

מור מציינת כי בחוק הישראלי מונה את הפעולות הבאות בהגדרת הפגיעה/הטרדה המינית: הצעות חוזרות ונשנות ולהן אופי מיני, כלומר מישהו שממשיך להציע הצעות מגוונות לאישה שלא נענית להן. הערות פוגעניות המתייחסות למיניותה של האישה וכמובן מנוגדות לרצונה, התייחסות מבזה ומשפילה, התייחסות כאובייקט מיני, שלילת האוטונומיה של המוטרת ושליטתה בגופה ובמיניותה (מור, 2009, עמ' 48).

הטרדה מינית יכולה להתחיל במבט מכוון בעל רמיזות מיניות, מעבר לבילוי משותף הכולל התעלמות מהתנגדות המוטרת ונגרר לעתים ליצירת מגע גופני בלתי רצוי.

החברה מטשטשת כמה מהגבולות של ההגדרות להטרדה מינית, ובשל הגדרות מעורפלות מתקשות הנפגעות לעתים להודות בכך שנפגעו מינית ואף חשות שזה באשמתן כי זה מה שהחברה תגיד שהן הביאו את זה על עצמן. רק עשרה אחוזים מהדווחים על פגיעה מינית מגיעים לרשויות האכיפה ולבתי המשפט (מור, 2009, עמ' 49).

¹ מור, 2009, עמ' 48

עירית נגבי כותבת על מיתוס האונס ומסבירה שהדעה הרווחת בעיקר בדור שכולו שקוע ברשתות החברתיות היא שאשמת האונס מוטלת על הקורבן ושה בעצם תוצאה של אישיותה והתנהגותה של האישה, ובכלל יש כאלה הסוברים כי האישה המתלוננת מעלילה עלילות שווא על אדם חף מפשע. בעשורים קודמים כפי שכותבת נגבי, האישה הייתה אחראית למקרי הפגיעה המינית שקרו לה כיוון שהסתובבה במקומות הלא נכונים בזמן הלא נכון והיא מפנה אצבע כלפי תרבות האינטרנט שהכניסה את הפורנוגרפיה לכל בית וגורמת לגברים לראות בנשים כאובייקטים מיניים. (נגבי, 2013, עמ' 512-513)

רק בעשורים האחרונים החלה לעבור האחריות מהאישה המותקפת לגבר התוקף בעקבות עברת האונס שקובעת כי לאישה מותר לקיים יחסי מין עם שהיא רוצה ומתי וכמו כן היא רשאית לסרב גם אם היא לבושה בלבוש מינימלי או מתנהגת בצורה חושפנית. אך עם זאת, הדעות האלה לא עומדות בקו אחד עם הדעה של כלל החברה ועדיין יש אנשים אשר יאשימו את האישה במה שקרה לה כיוון שהיא "פלירטטה" או בילתה עם אותו גבר תוקף ביחידות, ובעצם, האישה היא שקרנית מטבעה לפי האמונה שעליה מבוסס מיתוס האונס.

מיתוס האונס זה דבר אשר גורם לגברים לחשוב שמותר להם לעשות ככל העולה על רוחם ללא הסכמה ושהם יכולים לפלוש למרחב האישי של האישה מתי שרק יחפצו בכך. בעקבות מיתוס האונס זה נראה שאישה שנאנסת היא גם "נענשת" על היותה פלרטטנית, על דרכיה, לבושה ואופייה. (נגבי, 2013, עמ' 513-514)

יחד עם המודרניזם התפתח גם מושג "תרבות האונס", מאז שעניין הפגיעות המיניות הלך ותפס נפח בתקשורת וברשתות החברתיות ואנו מגלים מדי יום על תקיפות מיניות המקבלות חשיפה במדיה. במאמר של יאיר אפטר הוא כותב שתרבות האונס מבוססת על הדעה הרווחת שגברים הם אגרסיביים מבחינה מינית והנשים פשוט מסכימות וסופגות את זה בשקט מבלי להשיב מלחמה.

אפטר מביא לדוגמא את המצב במכללות בחו"ל שם נשאלו גברים כיצד הם מתייחסים לנשים והתברר שכאשר הגבר נמצא לבד עם האישה הוא מכבד אותה וכאשר הוא עם החברים שלו הוא מתנהג אליה בזלזול ובחוסר כבוד. יחד עם הנתונים האלה עלו גם תוצאות היחס של ההטרדה המינית במכללות בחו"ל ויצא שאחת מכל ארבע נשים חוותה אונס או עברה ניסיון לאונס (אפטר, עמ' 12).